

**Przedmiotowy system oceniania (PSO) z języka niemieckiego
dla szkół ponadgimnazjalnych
Podręcznik: *Exakt für Dich. Starter*
Poziom IV.0**

Kontrola osiągnięć uczniów dostarcza nauczycielowi ważnych informacji o wynikach i skuteczności jego metod pracy z daną grupą uczniów. W celu uproszczenia i uregulowania systemu oceniania w każdej szkole tworzy się wewnętrzne systemy oceniania. Pomagają one zrozumieć uczniom i ich rodzicom stosowaną procedurę oceniania, wymagania, kryteria mierzenia osiągnięć oraz definiują formy kontaktów z rodzicami. Nauczyciel ma obowiązek zapoznania uczniów z PSO na pierwszych zajęciach w każdym roku szkolnym.

Przedmiotowy system oceniania z języka niemieckiego opracowany do podręcznika *Exakt für Dich. Starter* powinien wskazać uczniom, jak się uczyć, aby uzyskać najlepszą ocenę, a nauczycielom pracującym z podręcznikiem pomóc formułować wymagania i zadania dla uczniów, aby z sukcesem ukończyli szkołę i zdali maturę.

PSO jest jedynie propozycją regulacji oceniania i może być modyfikowany i ulepszany w zależności od potrzeb i warunków nauczania w danej szkole.

Ocenianie obejmuje cztery podstawowe sprawności językowe zgodnie z formułą egzaminu maturalnego:

- rozumienie tekstu czytanego
- rozumienie ze słuchu
- pisanie
- mówienie.

Sprawności te oceniane będą w ramach następujących zakresów tematycznych:

- człowiek (dane personalne, cechy charakteru, uczucia i emocje)
- dom (miejsce zamieszkania, opis domu, wyposażenie)
- szkoła (przedmioty nauczania, przybory szkolne)
- praca (zawody)
- życie rodzinne i towarzyskie (nawiązywanie kontaktów, członkowie rodziny, czynności dnia codziennego)
- żywienie (artykuły spożywcze, posiłki)
- zakupy i usługi (rodzaje sklepów, towary)
- podróżowanie i turystyka (opis drogi, miejsca spędzania wypoczynku)
- świat przyrody (zwierzęta domowe)
- nauka i technika (obsługa podstawowych sprzętów)
- elementy wiedzy o krajach niemieckiego obszaru językowego.

W trakcie nauki z *Exakt für Dich Starter* uczeń pozna i utrwali następujące zagadnienia i struktury gramatyczne:

- odmiana czasowników regularnych i nieregularnych
- odmiana czasowników rozdzielnie złożonych
- odmiana czasowników modalnych *mögen, können, wollen, müssen*
- tryb rozkazujący
- odmiana rodzajnika określonego i nieokreślonego
- przeczenie *kein* i *nicht*
- zaimek *man* i *es*

- zaimki dzierżawcze
- zaimki osobowe
- liczebniki główne
- liczebniki porządkowe
- przyimki z celownikiem i biernikiem
- spójniki w zdaniu współrzędnie złożonym
- szyk wyrazów w zdaniu oznajmującym i pytającym.

Kontrola pisemna opanowania słownictwa z zakresu obowiązujących zakresów tematycznych i struktur gramatycznych może mieć formę zapowiedzianych krótkich kartkówek po zrealizowaniu określonej partii materiału, testu sprawdzającego na koniec każdego rozdziału, jak i kompleksowych sprawdzianów na zakończenie semestru czy roku nauki.

Exakt für Dich. Starter zapoznaje uczniów z technikami kontroli opanowania materiału w części podręcznikowej *Zwischenstationen*. W książce ćwiczeń do *Exakt für Dich. Starter* po każdym rozdziale znajdują się testy *Extraseiten*, które uczeń może wykonać samodzielnie i w ten sposób sprawdzić swój poziom opanowania materiału.

Sprawności językowe

Sprawność rozumienia tekstu czytanego

Sprawność rozumienia tekstu czytanego sprawdzana jest za pomocą następujących technik:

- prawda/fałsz
- znajdowanie w tekście określonych informacji
- rozpoznawanie związków między poszczególnymi częściami tekstu
- określanie głównej myśli poszczególnych części tekstu
- technika wielokrotnego wyboru
- udzielanie odpowiedzi na pytania
- uzupełnianie brakujących informacji w lukach
- przyporządkowywanie zdjęć poszczególnym fragmentom tekstów
- przyporządkowywanie pytań odpowiedziom
- łączenie fragmentów zdań w języku niemieckim
- uzupełnianie informacji w tabeli w oparciu o przeczytany tekst
- zaznaczanie informacji z tekstu na mapie.

Kryteria oceny sprawności rozumienia tekstu czytanego

Uczeń powinien rozumieć tekst czytany globalnie, selektywnie i szczegółowo. Teksty przeznaczone do czytania ze zrozumieniem na poziomie A1 to napisy informacyjne, listy, ulotki reklamowe, jadłospisy, ogłoszenia, proste teksty narracyjne. Sprawność rozumienia tekstu czytanego może być oceniana osobno lub łączona ze sprawnością pisania lub mówienia.

Na ocenę **bardzo dobry** w zakresie rozumienia tekstu czytanego uczeń:

- w pełni rozumie proste, krótkie wypowiedzi pisemne
- określa główną myśl tekstu, główne myśli poszczególnych części tych tekstów oraz intencję autora
- sprawnie znajduje potrzebne informacje szczegółowe w tekstach

- dobrze rozumie ogólny sens tekstów autentycznych z różnych źródeł.

Na ocenę **dobry** w zakresie rozumienia tekstu czytanego uczeń:

- dobrze rozumie większość krótkich wypowiedzi pisemnych
- określa ich główną myśl oraz dobrze radzi sobie z określaniem myśli przewodnich poszczególnych fragmentów tekstu
- znajduje większość potrzebnych informacji szczegółowych
- rozumie ogólny sens tekstów autentycznych z różnych źródeł.

Na ocenę **dostateczny** w zakresie rozumienia tekstu czytanego uczeń:

- rozumie ogólnie dużą część wypowiedzi pisemnych
- poprawnie określa ich główną myśl oraz większość myśli przewodnich poszczególnych fragmentów tekstu
- znajduje sporo potrzebnych informacji szczegółowych w tekstach
- rozumie ogólny sens dużej części krótkich tekstów autentycznych.

Na ocenę **dopuszczający** w zakresie rozumienia tekstu czytanego uczeń:

- rozumie tylko niektóre teksty informacyjne
- z trudem określa ich główną myśl oraz myśli przewodnie poszczególnych fragmentów tekstu
- znajduje tylko niektóre potrzebne informacje szczegółowe
- rozumie ogólny sens tylko niektórych bardzo uproszczonych tekstów autentycznych.

Na ocenę **niedostateczny** w zakresie rozumienia tekst czytanego uczeń:

- rozumie bardzo słabo proste teksty
- sporadycznie znajduje informacje szczegółowe
- z trudem rozumie ogólny sens bardzo uproszczonych tekstów autentycznych.

Uczeń dyslektyczny pracuje wolniej z tekstem. Może mieć problemy ze zrozumieniem polecenia i właściwym zapisem rozwiązania, dlatego powinien mieć więcej czasu na przeczytanie i rozwiązanie zadań do tekstu.

Sprawność rozumienia ze słuchu

Sprawność rozumienia ze słuchu sprawdzana jest za pomocą następujących technik:

- wielokrotny wybór
- prawda/fałsz
- udzielanie odpowiedzi na pytania do tekstu
- dopasowywanie tekstu do intencji
- przyporządkowywanie słów, zdań i wyrażeń rysunkom
- dopasowywanie informacji do zdjęć
- przyporządkowywanie wypowiedzi odpowiednim osobom
- wypełnianie kwestionariusza i tabeli
- uzupełnianie brakujących informacji w tekście.

Kryteria oceny sprawności rozumienia ze słuchu

Uczeń powinien rozumieć tekst słuchany globalnie, selektywnie i szczegółowo. Teksty przeznaczone do słuchania w klasie pierwszej szkoły ponadgimnazjalnej to: teksty dialogowe, instrukcje i komunikaty, które są artykułowane powoli i wyraźnie. Sprawność rozumienia ze słuchu może być oceniana osobno lub łączona ze sprawnością pisania lub mówienia.

Na ocenę **bardzo dobry** w zakresie rozumienia ze słuchu uczeń:

- w pełni rozumie wypowiedzi osób posługujących się językiem niemieckim jako ojczystym
- rozumie ogólny sens sytuacji komunikacyjnych w różnych warunkach odbioru
- sprawnie znajduje potrzebne informacje szczegółowe w tekstach
- dobrze rozumie polecenia i instrukcje nauczyciela podczas lekcji oraz potrafi na nie zareagować.

Na ocenę **dobry** w zakresie rozumienia ze słuchu uczeń:

- rozumie wypowiedzi niemieckich użytkowników języka mówiących w powolnym tempie
- rozumie ogólny sens większości sytuacji komunikacyjnych w różnych warunkach odbioru
- sprawnie znajduje informacje szczegółowe w prostych tekstach
- rozumie polecenia i instrukcje nauczyciela podczas lekcji oraz potrafi na nie zareagować.

Na ocenę **dostateczny** w zakresie rozumienia ze słuchu uczeń:

- rozumie dużą część wypowiedzi osób posługujących się językiem niemieckim jako ojczystym
- rozumie ogólny sens dużej części sytuacji komunikacyjnych w różnych warunkach odbioru
- znajduje dużą część potrzebnych informacji szczegółowych w dialogach i prostych tekstach
- rozumie dużą część poleceń i instrukcji nauczyciela podczas lekcji oraz potrafi na nie zareagować.

Na ocenę **dopuszczający** w zakresie rozumienia ze słuchu uczeń:

- rozumie ogólnie tylko część wypowiedzi osób posługujących się językiem niemieckim jako ojczystym mówiących w wolnym tempie, które zawierają niezrozumiałe elementy leksykalne i konstrukcje, których znaczenia można domyślić się z kontekstu
- rozumie ogólny sens niektórych części sytuacji komunikacyjnych w różnych warunkach odbioru
- znajduje niektóre informacje szczegółowe w prostych tekstach
- rozumie część poleceń i instrukcji nauczyciela podczas lekcji oraz potrafi na nie zareagować.

Na ocenę **niedostateczny** w zakresie rozumienia ze słuchu uczeń:

- rozumie ogólnie niewielką część wypowiedzi osób posługujących się językiem niemieckim jak ojczystym mówiących w powolnym tempie, które zawierają niezrozumiałe elementy leksykalne i konstrukcje, których znaczenia można się domyślić z kontekstu

- rozumie niewielką część prostych sytuacji komunikacyjnych w różnych warunkach odbioru
- znajduje pojedyncze informacje szczegółowe w dialogach i prostych tekstach
- rozumie nieliczne proste polecenia i instrukcje nauczyciela podczas lekcji.

Ocena za opanowanie sprawności rozumienia tekstu czytanego i ze słuchu zależy od liczby i jakości wykonanych zadań.

Na oceny niższe wystarczy wykonać zadania zamknięte, które nie wymagają tworzenia własnego tekstu.

Zadania punktowane są w systemie 0–1.

Uczeń dyslektyczny powinien mieć więcej czasu na wykonanie zadania.

Sprawność mówienia

Sprawność mówienia sprawdzana jest za pomocą następujących technik:

- zasięganie i udzielanie informacji
- prowadzenie dialogów wg wzoru
- odpowiadanie na pytania
- opowiadanie o miejscach, osobach i wydarzeniach
- prowadzenie rozmowy według scenariusza
- prowadzenie rozmowy z odgrywaniem ról
- opisywanie ilustracji i zdjęć
- wyrażanie opinii, poglądów i życzeń
- wyrażanie zgody i sprzeciwu
- wyrażanie propozycji i reagowanie na propozycję.

Kryteria oceny sprawności mówienia

Na ocenę **bardzo dobry** w zakresie mówienia uczeń:

- tworzy płynne proste wypowiedzi
- czynnie uczestniczy w rozmowie na tematy realizowane podczas lekcji
- potrafi podejmować różne role w procesie komunikacyjnym
- jasno i zrozumiale wyraża swoje opinie
- prezentuje wypowiedź poprawną pod względem fonetycznym i gramatycznym
- stosuje bezbłędnie odpowiednie formy gramatyczne
- potrafi przekazać informację
- popełnia sporadycznie błędy, które nie zakłócają w żaden sposób komunikacji.

Na ocenę **dobry** w zakresie mówienia uczeń:

- tworzy proste dość płynne wypowiedzi
- czynnie uczestniczy w rozmowie
- potrafi podejmować różne role w procesie komunikacyjnym
- na ogół wyraża jasno i zrozumiale swoje opinie
- prezentuje wypowiedź na ogół poprawną pod względem fonetycznym i gramatycznym
- zwykle potrafi przekazać informację w języku potocznym

- popełnia drobne błędy, które nie zakłócają komunikacji.

Na ocenę **dostateczny** w zakresie mówienia uczeń:

- uczestniczy w rozmowie
- potrafi podejmować niektóre role w procesie komunikacyjnym
- w swoich opiniach posługuje się językiem dosyć lakonicznym
- prezentuje wypowiedź nie zawsze poprawną pod względem fonetycznym i gramatycznym
- stosuje podstawowe formy gramatyczne i struktury
- popełnia błędy, które zakłócają komunikację.

Na ocenę **dopuszczający** w zakresie mówienia uczeń:

- w wypowiedziach stosuje ubogie słownictwo
- przyjmuje postawę pasywną, ujmując temat bardzo lakonicznie
- prezentuje wypowiedź wspomaganą w dużym stopniu przez pytania i sugestie nauczyciela
- popełnia liczne błędy gramatyczne, które świadczą o nieznanym części struktur, i błędy fonetyczne, które ograniczają pełne zrozumienie wypowiedzi i komunikację.

Na ocenę **niedostateczny** w zakresie mówienia uczeń:

- udziela wypowiedzi zawierającej bardzo ograniczone słownictwo i bardzo nieporadne struktury językowe, co nie pozwala na przekazanie wymaganych informacji
- udziela niezrozumiałych wypowiedzi i zadaje pytania niezgodne z tematem rozmowy
- prezentuje wypowiedź chaotyczną, wspomaganą w dużym stopniu przez nauczyciela
- popełnia bardzo liczne błędy gramatyczne, które świadczą o nieznanym struktur, i błędy fonetyczne, które uniemożliwiają lub ograniczają pełne zrozumienie wypowiedzi i komunikację.

Sprawność pisania

Sprawność pisania można rozwijać osobno lub w połączeniu z innymi sprawnościami, np. czytaniem i słuchaniem. Uwzględnia ona pisanie krótkich i dłuższych tekstów wymaganych na egzaminie maturalnym, a sprawdzana jest za pomocą następujących technik:

- uzupełnianie ankiet i formularzy
- tworzenie wiadomości pisemnej
- pisanie życzeń, pozdrowień, zaproszeń i ogłoszeń
- pisanie e-maili i pocztówek
- pisanie notatki na podany temat
- pisanie listów prywatnych.

Kryteria oceny sprawności pisania

Na ocenę **bardzo dobry** w zakresie pisania uczeń:

- formułuje wypowiedzi zgodne z tematem przekazując wszystkie wymagane informacje z użyciem odpowiednich środków językowych
- bezbłędnie wypełnia ankiety i formularze

- opisuje ludzi, przedmioty i miejsca wykorzystując w pełni poznane słownictwo
- potrafi tworzyć wypowiedzi logiczne, harmonijne i spójne
- popełnia bardzo sporadycznie błędy gramatyczne i leksykalne, które nie zakłócają komunikacji, oraz nieliczne błędy w pisowni, które nie zmieniają znaczenia wyrazu
- stosuje poprawną ortografię i interpunkcję.

Na ocenę **dobry** w zakresie pisania uczeń:

- formułuje wypowiedzi zgodne z tematem, przekazując prawie wszystkie wymagane informacje z użyciem odpowiednich środków językowych
- na ogół bezbłędnie wypełnia ankiety i formularze
- opisuje ludzi, przedmioty i miejsca
- potrafi tworzyć wypowiedzi logiczne, harmonijne i spójne
- popełnia bardzo nieliczne błędy gramatyczne i leksykalne, które nie zakłócają komunikacji, oraz drobne błędy w pisowni, które nie zmieniają znaczenia wyrazu
- stosuje w zasadzie poprawną ortografię i interpunkcję.

Na ocenę **dostateczny** w zakresie pisania uczeń:

- formułuje wypowiedzi zgodne z tematem, przekazując większość wymaganych informacji z użyciem podstawowych środków językowych
- wypełnia ankiety i formularze
- opisuje ludzi, przedmioty i miejsca, wykorzystując mało urozmaicone słownictwo i struktury
- popełnia dość liczne błędy gramatyczne i leksykalne, które nie zakłócają komunikacji, oraz drobne błędy w pisowni, które nie zmieniają znaczenia wyrazu
- popełnia błędy ortograficzne i interpunkcyjne.

Na ocenę **dopuszczający** w zakresie pisania uczeń:

- formułuje wypowiedzi nie w pełni zgodne z tematem, przekazując część wymaganych informacji, która nie mieści się w granicach podanej normy
- ma problemy z wypełnieniem ankiety i formularza
- opisuje ludzi, przedmioty i miejsca, wykorzystując ubogie słownictwo i struktury
- stosuje liczne powtórzenia leksykalne i internacjonalizmy
- popełnia liczne błędy gramatyczne i leksykalne, które w znacznym stopniu zakłócają komunikację, oraz błędy w pisowni i interpunkcji.

Na ocenę **niedostateczny** w zakresie pisania uczeń:

- formułuje wypowiedzi pozbawione logiki, chaotyczne, niezgodne z wymogami formy
- nie potrafi uzupełnić ankiety
- stosuje liczne powtórzenia leksykalne i internacjonalizmy
- popełnia rażące błędy gramatyczne i leksykalne, które w znacznym stopniu zakłócają komunikację, oraz błędy w pisowni i interpunkcji.

Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w czytaniu i pisaniu wymagają indywidualnego traktowania i stawiania im stosownych wymagań. Powinni być częściej oceniani na podstawie wypowiedzi ustnych. Błędy ortograficzne i interpunkcyjne nie powinny być oceniane. Ci uczniowie powinni mieć więcej czasu na pisanie prac pisemnych oraz możliwość korzystania – w miarę potrzeby – z komputera.

UWAGA

W powyższych kryteriach nie uwzględniono oceny **celującej**. Uczeń może ją otrzymać, jeśli spełnia wszystkie kryteria na ocenę bardzo dobrą oraz wyróżnia się w klasie albo szkole, biorąc udział w konkursach lub olimpiadach przedmiotowych, wykonując dodatkowe zadania lub projekty określone przez nauczyciela.

UWAGI OGÓLNE

1. Przedmiotowy System Oceniania z języka niemieckiego powinien być zgodny z Wewnątrzszkolnym Systemem Oceniania.
2. Nauczyciel jest zobowiązany do indywidualnego traktowania uczniów ze specyficznymi potrzebami zgodnie z opinią zawartą w orzeczeniu poradni.
3. Na początku roku uczniowie powinni być poinformowani przez nauczyciela o zakresie wymagań na określoną ocenę oraz sposobie i zasadach oceniania.
4. Zakres i terminy dłuższych sprawdzianów powinny być podawane przez nauczyciela z wyprzedzeniem.
5. Zapowiedzi nie wymagają krótkie sprawdziany i kartkówki obejmujące bieżący materiał.
6. Nauczyciel powinien poprawić sprawdziany i prace kontrolne w ciągu dwóch tygodni i udostępnić je uczniom do poprawy.
7. Uczeń powinien mieć możliwość poprawy oceny z pracy pisemnej w ciągu dwóch tygodni od dnia jej otrzymania.
8. O przewidywanej ocenie semestralnej należy powiadomić ucznia nie później niż na miesiąc przed konferencją klasyfikacyjną.
9. Ocena końcowa jest wystawiana na podstawie ocen cząstkowych (skala ocen od 1 do 6) lub procentu uzyskanych punktów w przypadku systemu punktowego (np. 0–39% ocena niedostateczna, 40–54% ocena dopuszczająca, 55–69% ocena dostateczna, 70–84% ocena dobra, 85–100% ocena bardzo dobra). Mogą to być oceny za poszczególne sprawności językowe: słuchanie i czytanie ze zrozumieniem, mówienie i pisanie, a także za znajomość słownictwa, gramatyki, wymowę, aktywność na lekcji, prace domowe, testy, pracę w grupach. Skalę punktową przeliczaną na oceny ustala nauczyciel.
10. Zaangażowanie na lekcji, uczestnictwo w konkursach i projektach należy nagradzać punktami, plusami, ocenami i uwzględniać przy wystawianiu ocen końcowych.
11. Uczeń może w ciągu semestru zgłosić nieprzygotowanie do zajęć, ich ilość i tryb zgłaszania i nadrabiania określa nauczyciel.
12. Nieobecność na pracy klasowej lub sprawdzianie powinna być usprawiedliwiona, a napisanie pracy powinno nastąpić w terminie podanym przez nauczyciela.